

L'avifauna del Parc Natural de Cap de Creus durant l'any 1999

Alexandre Omedes i Salinas

DURANT EL 1999 S'HA PORTAT A TERME UN estudi en profunditat de l'ornitofauna del Parc Natural de Cap de Creus. Els resultats es poden veure en el mapa (fig. 1) fet sobre la base del plànol d'escala 1:25.000 del Parc Natural de Cap de Creus, editat per l'Institut Cartogràfic de la Generalitat de Catalunya.

D'aquesta manera, s'ha dividit el Parc Natural en 24 polígons, cadascun dels quals representa una unitat d'estudi. En aquesta cartografia, cada polígon està numerat, i cada número està precedit per la lletra P. A més, cadascuna d'aquestes àrees està delimitada per les línies que separen els diferents graus de protecció de l'espai natural i per la línia negra gruixuda.

Així, els polígons amb la numeració en vermell són els que corresponen a les reserves naturals integrals (el màxim grau de protecció), els polígons amb la numeració en color lila són els que corresponen als paratges naturals d'interès nacional (el següent nivell de protecció), i els polígons amb la numeració en verd són els que corresponen al Parc Natural.

En total, al Parc Natural de Cap de Creus s'han censat 90 espècies d'aus nidificants, setze de les quals són considerades prioritàries per les directives de la Unió Europea. El nombre d'espècies nidificants està indicat en el mapa digitalitzat pel parell de dígitos que apareixen després de la lletra N en cada polígon, on la primera xifra correspon al total d'espècies prioritàries trobades i el segon al total d'espècies nidificants incloent-hi les prioritàries.

D'aquestes, les 13 següents es troben a la Directiva d'aus de la Unió Europea (79/409/EEC), a l'annex I, que són les prioritàries: corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), àguila marcenca (*Circaetus gallicus*), àguila cuabarrada (*Hieraetus fasciatus*), falcó peregrí (*Falco peregrinus*), duc (*Bubo bubo*), gaig blau (*Coracias garrulus*), terrerola vulgar (*Calandrella brachydactyla*), cogullada fosca (*Galerida theklae*), cotoliu (*Lullula arborea*), trobat (*Anthus campestris*), còlit negre (*Oenanthe leucura*), tallareta cuallar-ga (*Sylvia undata*) i hortolà (*Emberiza hortulana*). Tres espècies més declarades vulnerables a Europa són la perdiu roja (*Alectoris rufa*), el còlit ros (*Oenanthe hispanica*) i el capsigrany (*Lanius senator*).

Una altra espècie de l'annex I no s'inclou en aquesta llista, per tractar-se d'un nidificant probable: es tracta de la baldriga cendrosa (*Calonectris diomedea*), que caldrà confirmar en futures prospeccions.

Tal com es veu al mapa, els polígons 1 i 2, corresponents a les reserves naturals integrals del cap de Creus, són els que presenten més espècies totals i prioritàries: 11 prioritàries i 45 totals, i 15 prioritàries i 54 totals, respectivament.

Els polígons 10 i 23 també presenten un gran nombre d'espècies totals, 53 i 51 respectivament, i 9 de prioritàries cada un. El polígon 16, corresponent a la reserva natural integral de cap Norfeu, amb 30 espècies totals i 9 prioritàries, també es pot considerar que té una elevada biodiversitat, en relació amb la seva petita superfície.

El fet que en el Parc Natural de Cap de Creus s'hagin detectat 90 espècies nidificants és realment important. Aquesta xifra esdevé un nombre considerable si tenim en compte que a Catalunya la mitjana d'espècies nidificants per a una superfície equivalent és d'unes 76 espècies.

Aquesta elevada biodiversitat s'explica per la gran varietat d'ambients naturals del cap de Creus. S'hi troben, seguint un gradient d'humitat, des de l'hàbitat marí, comunitats mediterrànies estrictament xeròfiles –és a dir, de medis secs–, fins a comunitats mediterrànies de zones més humides.

Els ambients més eixuts es situen a l'est i sud del Parc Natural. En aquests indrets, globalment, la diversitat i densitat d'espècies nidificants ha estat menor que a la resta del Parc Natural, ja que la falta d'aigua és un factor limitant que fa que la productivitat d'un indret sigui inferior. Per altra banda, els ambients secs són molt singulars, i acullen moltes espècies rares que es troben en regressió en la seva distribució mundial, o bé que disposen de molts pocs llocs adients per nidificar. D'aquesta manera, l'avifauna de zones xèriques té una distribució molt restringida, i és precisament en aquests ambients del cap de Creus on troba els seus últims hàbitats favorables.

La zona oest del Parc Natural és un ambient molt diferent, més humit i amb una vegetació molt més desenvolupada. Aquests ecosistemes són ja més productius, fet que es tradueix en unes densitats i diversitats d'espècies altes, i amb una presència important de rapinyaires, tant en nombre d'espècies com quantitat d'exemplars.

A grans trets i en comparació amb estudis precedents, es pot concloure que hi ha una estabilitat de la majoria de les espècies i amb lleugers augments de les poblacions de rapinyaires gràcies a una major protecció i conscienciació.

També sembla haver-hi una tendència positiva de les poblacions de *Phalacrocorax aristotelis desmarestii*, segurament gràcies a la regulació de les poblacions de gavians, que podrien dificultar el seu assentament.

Així mateix, s'observa una evolució positiva de les espècies forestals i d'aquelles que viuen en llocs amb vegetació desenvolupada. Aus que necessiten espais oberts amb més o menys vegetació esparsa presenten a tot el Parc Natural una situació estable o bé amb lleugeres regressions, a causa precisament de la recuperació de la vegetació. Les espècies d'aquest últim grup són en la seva majoria declarades prioritàries per les lleis nacionals i internacionals. Totes aquestes tendències observades haurien de constatar-se en futurs treballs i fer-ne el seguiment, especialment pel que fa a les espècies prioritàries.

Recomanacions de gestió per a les espècies prioritàries

Es presenta tot seguit un conjunt de propostes per planificar la gestió d'algunes espècies destacades de l'ornitofauna del cap de Creus:

- Corb marí emplomallat (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*), amb unes 6 parelles nidificants al Parc natural: Seguir amb el control del gavià argentat, el seu màxim competidor. Fer una prospecció acurada de tots els nius de l'espècie, amb màxima protecció a l'època de nidificació. Assegurar la productivitat dels recursos marins del Parc Natural.
- Àguila marcenca (*Circus gallicus*), amb 3 parelles nidificants; àguila cuabarrada (*Hieraetus fasciatus*), 2 parelles; falcó pelegrí (*Falco peregrinus*), 5 parelles; i duc (*Bubo bubo*), 4 parelles: Identificar els territoris de nidificació, assegurar la tranquil·litat dels nius, mantenir mosaics d'ambients amb bosquines i zones obertes on sigui fàcil la visualització de les preses. Assegurar la productivitat dels ambients, amb abundància de preses, especialment conill, per al duc i l'àguila cuabarrada.
- Gaig blau (*Coracias garrulus*), 2 parelles nidificants: Conservar espais oberts, mantenint arbres vells on puguin niar.
- Terrerola vulgar (*Calandrella brachydactyla*), comú com a nidificant en zones obertes; cogullada fosca (*Galerida theklae*), molt comú com a nidificant a tota la part est i sud del Parc; trobat (*Anthus campestris*), nidificant freqüent en zones obertes de prats de pastura; i còlit ros (*Oenanthe*

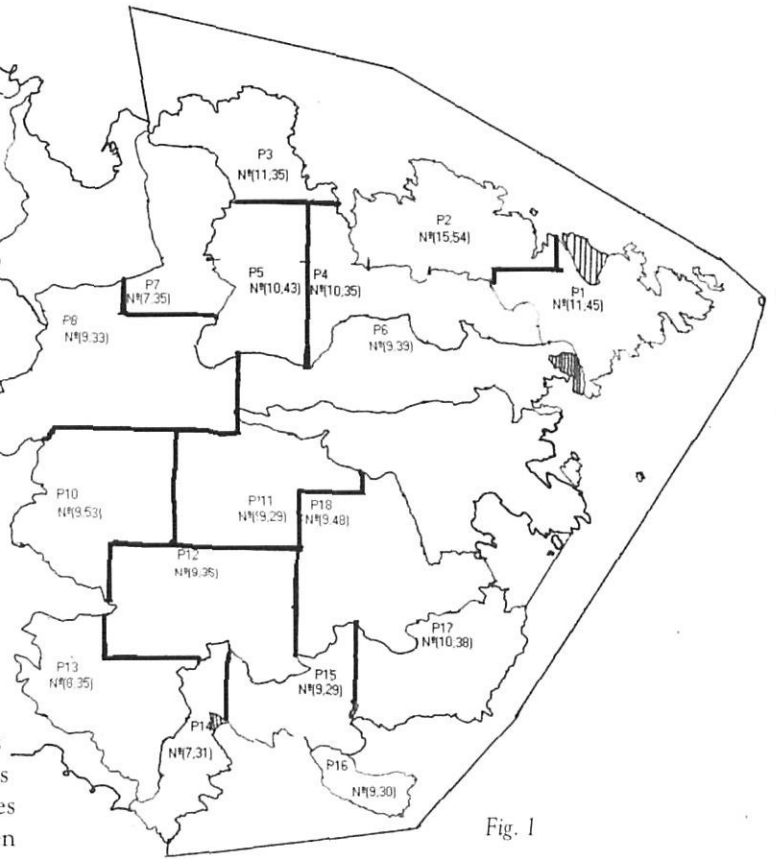

Fig. 1

hispanica), nidificant comú a la part sud i est del Parc: Preservar zones de pastures o de matoll de baixa cobertura, estructura imprescindible per a la supervivència d'aquestes espècies al Parc Natural.

- Cotoliu (*Lullula arborea*), nidificant escàs: Mantenir zones de vegetació alta, amb arbredes, alternant-les amb espais oberts.
- Còlit negre (*Oenanthe leucura*), 7 parelles nidificants detectades al Parc Natural: Atès que es tracta d'una espècie en perill d'extinció a Europa és imprescindible disposar de grans superfícies de roca nua, sense vegetació, amb vegetació molt esparsa al seu entorn.
- Tallareta cuallarga (*Sylvia undata*), molt comú a tot el Parc: Les grans superfícies de matoll dens que actualment dominen el Parc Natural asseguren la seva abundància. També és abundant en zones de surera que alternen amb sotabosc de matolls important.
- Hortolà (*Emberiza hortulana*), freqüent en ambients adients: Abundant en zones de pendents, amb una mínima cobertura vegetal.
- Perdiu roja (*Alectoris rufa*), freqüent com a nidificant: El manteniment d'un mosaic de prats de pastura que alterni amb vegetació de matoll afavoreix l'espècie.
- Capsigrany (*Lanius senator*), freqüent com a nidificant: Els hàbits que acullen majors densitats de l'espècie són sureres esparses amb matoll alt i dens, i que es combinen amb prats de pastura, ja que presenten productivitats importants.

Alexandre Omedes i Salinas és biòleg i màster en medi ambient.